

Spicui Economiche

Aduas lunar la „Libertatea“.

Broșura 4.

Mare potop între vite în comitatul Murăș-Turda.

Știri foarte jalnice să dau din comitatul Murăș-Turda. In urma potopurilor din anul trecut, ținutul rămânând foarte sărac de nutreț, ba sărac în toate privințele, — bieții economi n'au avut cu ce-și ierna destul de bine vitele, și așa vitele multora suferind peste iarnă și ieșind slabe în primăvară, — au izbucnit între ele fel și fel de boale! Chiar așa cum izbucnesc boalele și între oameni, acolo unde sărăcia și foamea îi chinue și-i sugrumă!

Indeosebi între oi s'a făcut potopenie mare, căci potopurile au lăsat după ele băltoace multe, cu apă nesănătoasă, în care să țin germenii boalelor pentru oi.

S'a văzut în primăvara asta atîta potop de vite în comit. Murăș-Turda, cît altă-dată în jumătate de țară! Vicișpanul comitatului a dat raport la ministru, prin care, speriat și el de atîta moarte între vite, — cere ministrului să vie cu un grabnic ajutor întru spriginierea economilor nenorociți, că de unde nu, poporul acestui comitat va ajunge în curînd zile foarte triste!

Cum nu, cînd în timp scurt au perit numai în cercul de jos al Reghinului 1900 de oi!, în cercul de sus al aceluiași Reghin 10.000 de oi; iar în cercul Sereda Nyiraj 11.000, în cercul de jos al Murășului 8000, în cel de sus 6000 oi. Iar vite cornoate în citeva zile au perit peste 500! — Toate

laolaltă: pagube în vite, în timp de cam o lună de zile, peste **300.000 cor.**

Cei dela comitat umblă cu gîndul să iee un împrumut de 400 000 cor. pe care să-l dea economilor nenorociți pe lîngă camete mici de tot, sau, de l'ar căpăta dela stat, chiar fără camete, ca doară să ajută oamenii cît de cît în năpasta ce a dat peste ei.

Statul ar fi dator a veni aci cu ajutor simțit!

*

Ca să facem și noi ce putem pentru sărmanul nostru popor econom, — am rugat pe dl *Traian Iarca*, medic veterinar, azi în slujba orașului Dej, — să aibă bunătate a scrie în aceste cărțile economice ce scoatem pentru poporul nostru, dîndu-i toate sfaturile ce știința dsale în medicina vitelor îi face cu puțință a le da, despre cum să-și grijască economul cuminte vitele de boale, cum să se lupte contra boalelor ivite între vite. Și dsă a fost așa de bun a ne făgădui, că cu drag vine cu scrisul dsale în ajutorul economilor noștri, — începînd chiar din acest număr al „Spicuirilor Economice“.—

Atragem luarea aminte a cetitorilor noștri asupra poveștelor dlui medic Iarca. Să le cetească cu luare aminte și să le țină, spre folosul bine înțeleș al lor.

O O O

Spre primăvară.

— Cîteva boale mai dese la vite. —

Vorbiam mai zilele trecute cu un econom fruntaș despre multele năcazuri ce s'au năpăstuit asupra plugarilor în anul trecut. „Potopul ne-a furat nutrețul din iesle, iar ce ne-a mai rămas, e apătos și nămolit, de nu știm ce să mai facem cu el ca să-l mănince vitele; mălaiu nu s'a copt, e ud și acum, și făina-i amară, de n'o poți lua în gură; bani n'avem pe ce face și din bănci nu ne dau“, — începû a-mi spune fruntașul nostru. „Știe Tatăl-de-sus ce va mai fi, că năcazurile se țin lanț și nu vreau să mai con-

tenească! De-am ieși măcar cu vitele ce le mai avem bine până în capăt, dar mi-e teamă, că vor da și peste ele ceva boale, cum aud că s'a înfîmplat prin alte comitate."

Am căzut pe gînduri, — și-am țesut înainte firul acestei povestiri triste. Icoana viitorului mi-se desfășoară posomorită și amenințătoare. Un popor de plugari zguduit la temelia traiului său, cum va putea face față la multele dări și cheltueli pe seama unei armate nesajoase?! Răspunsul e holărit: dacă fiecare cărturar și plugar va fi la locul său, plugarul cu minte trează și braț vînjos, iar cărturarul desfăcînd cu dragă inimă băierile pungii pentru trebile obștești și împărțind lumină din lumina cîștigată în școli și în viață!..

Iată-mă deci cu peana în mână, încercînd să dau economilor cîteva lămuriri asupra unor boale, ce pe timp de primăvară să văd mai des la vite.

Infierbîntatul din jug (tras).

E boala ce ajunge vitele și caii destul de des. Lucrul să înfîmplă așa, că după o iarnă mai lungă sau mai scurtă, cînd vitele abia ici colea mai țes pe afară la lucru, — cum s'a zbicit, să începe aratul de primăvară, adeseori pe locuri costîșe și grele de umblat. Vita își pune toată puterea să birue povara cea grea; inima ei trebuie să lucreze îndoit și întreit ca altădată, ca să trimită nutremînt în toate părțile corpului. Dacă lucrul e greu și vremea e caldă, să poate ușor înfîmpla, ca inima să ostenească, să nu-și mai poată împlini slujba; în cap și în plămîni să adună sîngele, vita începe a să clătina pe picioare, a-și perde vederea curată, suflă greu, și la urmă cade fără simțire pe brazdă sau pe marginea drumului. Fără ajutor dela un priceput, în scurtă vreme, după zvîrcoliri puternice, va pieri năbușindu-se. „A lovit'o splina" — spune meșterul satului, și cel dintîi lucru e, că cu sula o împunge în dreptul splinei. Și în cele mai multe cazuri acesta-i leacul. Lucrul e foarte firesc: prin locul unde a împuns cu

sula, să scurge sînge în golul burții, — creerul și plămîna, asupra cărora sîngele adunat apasă greu, se ușurează, — și vita își vine în cîteva ceasuri în fire.

Lăsatul de sînge e, fără îndoială, singurul leac în astfel de cazuri. E o greșală foarte mare însă, să lucrăm cu o sulă murdară, cu care s'au împuns alîtea vite bolnave de alte boale, uneori chiar de splină adevărată, fiindcă cu ea putem ușor învenina sîngele la vita ce o lecuim! Mult mai cuminte e, să folosim un cuțit cu vîrf lung și ascuțit, pe care-l vom ținea totdeauna curat. Cu acesta vom lăsa cam 1—1½ litri de sînge din vîna gîtului sau din vinele de pe față (pe amîndouă părțile nasului), cari la astfel de întîmplări sunt umflate. Sfirșitul va fi același, fără să ne temem de ceva înveninări.

Rumegatul sec.

Să vede de asemenea des la vite, după-ce au tras poveri grele, pe drumuri costîșe și noroite. Economul își desprinde vita din jug, și, după-ce s'a răcorit, o îmbie cu mîncare și cu apă. Vita nu vrea să îmbuce, nici să bea. E osteniță rău, crede economul nostru, — și așa zic și vecinii. Peste cîteva ceasuri, ori a doua zi dimineața, vita stă culcată, nu vrea să se scoale, oasele-i troznesc din toate închieturile, iar fălcile îi umblă ca-și-cînd ar rumega, dar nici din borfă nu vine nimic, nici nu înghite nimic, rumegă sec.

Economii mai totdeauna privesc cu multă îngrijorare și de-adreptul speriați o vită ce rumegă sec. Aleargă în toate părțile, vînd vitele la măcelari pe prețuri de nimic. Frica cea mare însă e fără pricină. În 3—4 zile, fără nici un leac, numai cu odihnă bună, boala aceasta trece, fără să lase vre-o urmă.

Stricarea rînzii.

Pe timp de iarnă, 4—5 luni, vitele trăiesc numai cu nutreț uscat: fîn, paie, luțernă uscată și, prea de multe-ori, cu coceni și chiar ogrinji. Rînza vitelor să invață cu

nutrețul uscat mai ușor, — și atunci cînd ajung la verdeață, adeseori să văd vite ce să cufuresc, și tot așa de des vite, cari să umflă din nutrețul verde, — și pier. — Pricina e, că trecerea dela nutrețul uscat la cel verde, s'a făcut dintr'o săritură, nu încetul-cu-încetul, cum ar trebui. Nutrețul cel verde și altcum ie mai greu, mult mai greu decît cel uscat, încît rînza numai anevoie îl poate mistui, și dacă ie și mult, să oprește în borfă, unde în vreme scurtă dospește.

Economii vor întimpina boalele acestea ușor, dacă înainte de a ieși vitele la pășune, vor da la vite lături (hrîbe, opărituri) de tărîțe, făină, turtă de in. Rînza să va învăța cu mîncare apătoasă și nutrețul verde nu va mai cădea ca plumbul. Lucru cuminte ie apoi, să se amestece nutrețul cel verde cu uscat, în chipul acesta încă să vor ocoli multe primejdii.

Vermi în mațe și rînză, la oi.

De boala aceasta, au perit numai în comitatul Solnoc-Dobica multe mii de oi, și tot așa în alte comitate. Sfatul meu vine cam tîrziu, dar nu prea tîrziu. Vina pentru întîrziere nu o port eu, ci economii cari într'adevăr au păcătuit greu împotriva lor, lăsînd de pre o zi pe alta. În cele mai multe locuri, văzînd că oile au călbează, au crezut că asta-i pricina și n'au mai întrebat pe nimenea de sfat, știind că boala aceasta n'are leac. Abia în zilele trecute am avut prilejul să văd cîteva oi tăiate și s'aud părărea și a altor veterinari, cari toji într'un glas mi-au spus, că pricina, în 70 de cazuri din sută, sunt niște vermi subțiri ca firul de ață. Din băltoacele multe lăsate de popot, viermii aceștia ajung în rînză, să înfig în peretele iei și sug sîngele din ea. Inzădar vom ținea oile cît de bine, partea cea mai mare va pieri, dacă nu vom umbla să le lecuim!

Leacul ie următorul: Vom cumpăra din farmacie o amestecătură de olei de terpenin curat și olei de corn de cerv, în părți deopotrivă. Amestecătura aceasta o vom

da la oi dimineața, pe nemîncate, cîte-o lingură mică, dar numai la acelea, cari n'ar fi slăbite de tot. Oile acestea le vom ținea cît mai bine.

Pe viitor, pentru a întîmpina răul, păstorii vorocoli băltoacele, vor îngropa gunoiul din staule, după ce-l vor stropi temeinic cu var stîns. In gunoi și în băltoace sunt multe ouă, cari, ajunse în rînză, din nou vor umplea rînza cu viermi. Afară de asta dimineața, înainte de a ieși cu oile la pășune, le vor adăpa cu apă sărată ($\frac{1}{2}$ kg. la 100 litre de apă), fiindcă în ea pier și ouăle și viermii.

Acestea sunt boalele cele mai dese primăvara. Dacă prin sfatul meu voi fi mîntuït numai o oaie pentru averea națională, glasul meu n'a răsunit în pustiu.

Tr. Iarca
medic-veterinar.

O O O

Arma celor săraci cu ajutorul căreia pot totuși înfrînge pe cei mai tari ca ei!

Sirbia amenință cu boicot mărfurile din Austro-ungaria!

Să știe de ce Austro-ungaria și Germania să amestecă așa de mult în treburile țărilor din jos de Dunăre (din Balcani) și peste tot de ce statele mai mari cearcă să aibă oarecare epitropie asupra țărilor mai mici din jurul lor: e, pentru ca acelea să le slujească lor de piețe bune, pe cari să-și trimită mărfurile, tot rodul muncii din fabricele lor cele mari, adunînd pe ele bani frumoși.

In năzuința lor de a le fi acelora epitroape, statele mari însă, să mestecă uneori atît de adînc în treburile din lăuntru ale statelor mai mici, vecine, încît le rănesc pe acelea pînă în adîncul inimii în mîndria lor și în dorul lor de neatîrnare!

Așa s'a întâmplat acum cu Sirbia. Ieșind biruitoare asupra Turciei și zmulgînd dela aceea hotare foarte largi, cu țărîm de mare (tocmai ce-i lipsește atît de mult Sirbiei!), vecina sa Austro-ungaria s'a făcut luntre și punte ca Sirbia să nu ajungă a avea țărîm de mare, căci acela prea o ajută în năzuința ei spre înflorire și neatîrnare economică! Căci Austria are industrie mare și înfloritoare, fabrici nenumărate, care varsă mașinile de tot felul și mărfurile cele mai felurite, și acelea trebuiesc undeva vîndute, iar Sirbia și fosta Turcie, era una din piețele cele mai bune pentru negoțul Austriei.

Acum că Austria s'a pus iar de-a curmezișul în calea foloaselor pe care Sirbia ar fi putut să le tragă din un războiu din care ieși biruitoare, — prin asta ridică asupra sa toată ura Sirbiei și o face să declare războiu în vreme de pace *foloaselor economice* austriece, prin pornirea *boicotului* asupra mărfurilor ce vin din Austria.

Și e „boicotul“ o *armă tare*, cu care și săracul poate izbi în chip simțit pe vecinul său mai bogat, dar nedrept față de el! — Boicotul e *arma săracului* cea mult simțită de cătră bogat!

Ca cetitorii nostri să fie deplin în curat cu ce va să zică „boicot“, — ne luăm voe a da aci pe scurt povestea acestui nume, — poveste ce s'a mai scris ea prin foile noastre dela Orăștie, totuși e bine s'o scriem și în aceste cărticele ale țăranului român, în „Spicuirile Economice“, cari stau pe masa plugarului ca cărți prețioase și binepovățuitoare a lui.

Iacă istoria acestui nume care azi însamnă o lucrare mare și însemnată!:

Trăia pe la 1879 în Irlanda (Anglia) un arîndaș năpraznic, cu numele Boycott. Fusese mai înainte căpitan

la cavalerie (călăreți), dar acum să lăsase de slujba cătăniei, luînd în arîndă o moșie din Irlanda. Era crunt la fire, pricinaș și rău foarte cu muncitorii, servitorii și dregătorii. Dar aceștia, ca oameni de cinste ce erau, nu voiau să-și facă păcate, tocîndu-l în cap, cum ar fi făcut oameni mai fără socoteală, ci s'au hotărît să-i dea pace... Dar pace, nu glumă!

Sosi vremea secerei și Boycott avea întinse lanuri de grîu copt, ca aurul. Dă porunci la dregători, ca mâne-zi, să iasă cu oamenii la secere. Dregătorii să arată gata la poruncă. Dar peste noapte își pachetează toate odr bebele și să cam mai șterg, pentru totdeauna, dela el!

De unde să vină secerătorii a doua zi?

Atunci dă porunci aspre servitorilor, să caute oameni și să iasă mâne-zi la secerat!

Peste noapte însă — îl părăsesc și aceștia!

S'a turburat foarte cruntul arendaș, cînd s'a văzut părăsit de tot omul ajutător de prin curte. S'a hotărît să-și răzbune amar, trăgîndu-i în proces pe toți!

Intr'aceea zilele treceau grăbite și grîul îi rămînea pe cîmp, tot nesecerat. Haid să iasă el după oameni! Merge într'un sat. Nu găsește. Merge în altul. Nici așa. În al treilea, patrelea, zecelea... Pe aceeaș urmă. Cearcă să-i prindă cu plăți mai mari. Nu reușește nici decît. Toate holdele să isprăveau de secerat. Ale lui tot în picioare. Să scuturau. Să culcau. Paserile ceriului le năpădeau din toate părțile. Oameni nici poveste să i-se îmbie de undeva!

Atunci ceru ajutorul jandarmeriei și al armatei, care i au adus muncitori din ținuturi depărtate. Ce folos? Că acuma nu mai aveau ce secera. Tot grîul s'a scuturat și risipit.

Boycott, de rușinea lumii, fugi în America. Inzădar. Că auzindu-se de răutatea și pățania lui, nici aici nu i-a mers mai bine.

Astfel numele Boicot ajunse de poveste la toată lumea. Insemnează izolarea cuiva, adică *ocolirea* lui din partea mulțimii!

»Cînd *boicotăm* pe cineva — zic muncitorii americani — *îl lăsăm singur, îl despărțim de oamenii cu cari ar avea de lucru*, după cari ar avea să trăiască!
»Astfel abatem lucrătorii dela un întreprinzător urgisit,
»cumpărătorii dela un negustor ticălos, mușteriii dela un meseriaș păcătos. Peste puțin timp, cei boicotați să do-
»molesc, să îndreptează, — căci la din contră, e vai de »capul lor«.

Boicotarea să arată dară, ca o pedeapsă morală și materială, precum afurisenia, blăstămul, anatema, sunt pedepse morale și spirituale (duhovnicești).

Americanii boicotează îndeosebi pe întreprinzătorii, cari în timpul unei greve își aduc muncitori din alte părți depărtate. În cazuri de acestea, prin articole de ziare, prin scrisori, să opresc cumpărăturile dela întreprinzătorul boicotat, să opresc tocmelile de lucru la el, ba și întilnirile cu el, mîncarea și beutura împreună cu el!

Boicotul este o armă grozavă în mîna mulțimei, care știe umbla cu ea! Legile nu pot pedepsi pe nimîni, dacă nu vrea să lucreze la cutare, dacă ocolește cancelaria ori bolta cutăruia, ci merge la cine-i placel

Ce armă minunată ar fi și în mîna noastră, dacă am ști-o întrebuiința cu iscusința! Că suntem mulți și multă lume trăiește din bănuții noștri! Ne-am scăpa de multe crișme păcătoase; am zmulge multe buruienji străine din mijlocul nostru; am aduce la calea cea dreaptă pe mulți rătăciți de ai noștri!

Nu numai societăți, ci cu atît mai virtos un *popor*, o țeară, poate face minuni prin boicot! O țărișoară cît de mică, dacă simte ceva putere de viață, nu suferă să-i știrbești drepturile! Arătat-am în numărul trecut cît de aprig își apără interesele economice mică Sîrbie, față de împărăția noastră. Mult mai aprig decît România, de pildă. Fiind oameni mai dîrzi, mai aprigi, cum e toată vița lor slavă, Sîrbii învîrt mai bine în mîni și arma — boicotului!

Fiindcă împărăția noastră acum iarăși a făcut lucruri

ce nu-s pe placul Sîrbilor, aceștia pun de nou la cale un boicot obștesc contra mărfurilor austro-ungare! Nu se va mai cumpăra nimic din Austro-Ungaria. Cererile de până acuma vor fi rechemate.

În cercurile vieneze mișcarea aceasta se urmărește cu mare îngrijorare, căci va trage după sine mari pagube. Se dă ca sigur, că dacă boicotul nu se va liniști: legăturile de vecinătate austro-sîrbe să vor înăspri iarăși mult.

Și că așa va fi, dovadă e de pe acum faptul, că mulțime de agenți Ruși cutreeră Sîrbia îmbiind mărfurile rusești în locul celor austriace. Tot așa trimiși Cehi din Bohemia, caută să iee locul Nemților austrieci, izgonindu-i de pe plaiurile slave și făcînd ca banul slav, pe *slav* să-l spriginească și să-l întărească!

Vrednici oameni!

G. T.

O O O

Conscrierea vitelor și vizita de primăvară a medicilor veterinari.

În cele mai multe părți ale țării, vizita de primăvară a medicilor veterinari s'a sfîrșit. Cu sfîrșitul ei însă n'a pierit și nedumerirea și nu s'a ridicat greutatea de pe inimă, care chinue economii nostri înainte și după săvîrșirea ei. Pedepsele cele multe și felurite năcazuri cari după vizită să țin lanț, au făcut ca și în rînduiala aceasta de mare folos, economii să vadă una din multele încercări de a apăsa poporul plugar. Socot deci, că cetitorii acestor foi vor primi cu bucurie unele lămuriri venite dela unul din cei pățiți și cu tragere de inimă pentru ei.

Înainte de a-și începe medicii veterinari umbletul din sat în sat și din casă în casă, — cum cere legea, — oameni de ai notarilor, birăul din sat ori alt om de încredere și știutor de carte, serie pe o listă mare vitele la toți oamenii din sat. Odată cu aceasta, stafia pedepselor își

face arătarea la hotarul satelor și cu chipul ei hid neliniștește ziua și noaptea pe economi. De ce? Răspunsul e: fiindcă economii nostri nu cunosc rînduiala legii și în multe cazuri săvîrșesc fapte, pe cari legea le lovește cu globire. Să vedem dară, cari sunt rînduielile legii, ca pe viitor să umblăm mai bine.

Legiuitorii au avut de țintă să cîștige pe seama ocîrmuirii țării, pe seama acelora cari să îngrijesc de înaintarea economilor, o icoană credincioasă despre numărul de vite aflătoare în țară și despre aceea, că acestea anume de ce soiuri sunt într'un colț sau altul de țară? Se ține și de trebuință, ca ocîrmuirea să știe aceasta, ca apoi ea, cercetînd lipsurile, prin deregătorii săi și cu ajutorul bănesc din punga țării, să umple lipsurile cari s'ar descoperi, și acolo, unde s'ar dovedi că economii umblă pe căi rele, să-i aducă la calea cea bună. — Tot din icoana aceasta pot să știe și neguțătorii din țară și străinătate, că anume unde e prisos de vite, ca să meargă să cumpere de unde sunt, și nu colindînd din loc în loc. Indeeosebi multă stăruință pune ocîrmuirea întru aceea, ca vitele ce să folosesc la prăsire, să fie scrise fără greșală, ca să poată vedea, că nu cumva cad prea multe vaci pe un taur, ori prea multe scroafe pe mascor, prea multe iepe pe armăsar și nu cumva economii la sfatul unor oameni nepricepuți, prăsesc așa soiuri de vite, după cari nu pot avea nici un folos?

Nu e vorba așadar de aceea, ca după numărul vitelor să se facă aruncuri de dare, după cum cred mulți din economii, nostri. Ori-ce tăinuire să va răzbuna deci asupra economilor, și nu stăpînirea va fi cea scurtată. Să va tăinuți un număr mai mare de vaci și juninci, atunci deregătorii să vor îngrijii de puțini tauri pe seama comunelor, iar urmarea va fi că taurii să vor strica mai de vreme și în anul din urmă le vor da vițeii slabi. Să va tăinuți un taur, la care duc mai mulți economii vacile, economii pot umbla rău, fiindcă taurul acesta nu va fi căutat de e bun de prăsilă și de-i sănătos. Și tot așa și la cele-

lalte vite. Tănuirea taurilor să face mai cu seamă acolo, unde economii, văzînd că după vitele roșii au mai mult folos, încrucișează vaci și juninci albe cu tauri roșii. Incrucișările acestea pot fi folositoare, dacă să fac cu bună chibzuială, pot avea însă și urmări păgubitoare, dacă încrucișarea să face între vite, despre cari întimplări multe au dovedit, că nu dau viței buni, ci niște corcitură ne-trebnice.

La scrierea vitelor, economii vor lucra în folosul lor dacă nu vor tănui nimic, — și vor scăpa și de multele gloabe, cu cari lovesc diregătorii tănuirile.

Și-acum să vedem ce îndatorire au medicii veterinari? Umblînd din sat în sat și din curte în curte, ei au pu-tința să descopere greșelile, ce s'ar fi făcut la scrierea vitelor. Cercetează, dacă taurii comunali nu au ceva boală, care s'ar putea trece și asupra vacilor și dacă sunt des-tul de bine hrăniți, ca să și poată împlini slujba. Boalele lipicioase, despre cari până atunci n'ar ști, le descopere, și face pașii trebuincioși ca boala să fie stăvilită în lăți-rea ei, înainte de a ajunge vitele la pășune. Trece cu ochi ageri prin măcelăriile din sate, cari adeseori vînd otravă, și prin grajdurile făgădaelor, aceste cuiburi de boale. Să-virșește așadară atîtea fapte folositoare pentru obște, încît poporul plugar ar trebui să-l primească cu față senină, ca pe un binefăcător! Că nu-i așa, pricina sunt acei economi, cari, din nepricepere, trec peste rînduiala legii, și acei me-dici veterinari, cări se fac coadă de topor în mîna solgă-biraelor, adeseori oameni fără inimă pentru mulțele neajunsuri ale poporului plugar.

Cei cari sunt chemați să îplinească rînduielele legii, de multă vreme au băgat de seamă, că legea despre scrierea vitelor are unele lipsuri. Bine știm, că nu poți aștepta dela birăi lucru bun și temeinic fără plată, și încă atunci, cînd colțul ierbii își scoate capul prin pătura de neaună și face semn celor înțelegători, să se apropie vre-mea lucrului și nu a colindatului prin sat. Legile însă nu

se pot schimba de-pe o zi pe alta, și acolo unde economii își înțeleg binele, e lucru foarte cuminte, dacă înlesnesc scrierea și nu se dau napoi nici dela o plătuță pe seama celor ce lucră pentru binele obșteșc. — O lege chiar cu lipsuri, în mâna unor oameni înțelegători și cu tragere de inimă, e mai mult vrednică, decît cea mai desăvîrșită lege în mâna unui om lăsător și fără duh.

Tr. Iarca
medic veterinar.

O O O

Stărpirea gîndacilor.

Primăvara, cînd plugul răstoarnă cu zor brazda lucioasă, vedem un fel de vreme alb și gros, pe care-l adună bucuros cioarele și ceucele în urma noastră. Viermele acesta nu este alceva decît larva gîndacului de Maiu (păpușa în care crește acest gîndac), care în curînd va ieși și va zbura c'un zumzet atît de cunoscut și la munte și la șes. Larva (păpușa) aceasta, strică grozav semănăturilor, căci le roade rădăcinile. Este poate cea mai stricăcioasă gadină dintre cite se cunosc pe la noi!

Oamenii își bat capul de mult, cum ar putea stîrpi gîngănia aceasta, și au ajuns să vadă că cel mai sigur mijloc de a o prăpădi, este: adunarea, culegerea larvei. Oamenii cari au școale de viță de vie, dau cite unu sau doi fileri de fiecare vierme muncitorilor, așa că mulți inși mai ciștigă, pe lîngă plata zilnică, și cite doauă-trei coroane deosebit. Felul acesta de a stîrpi gîndacii de Maiu, a avut reușită minunată în Dania, unde ei prăpădesc trifoiul mai cu seamă. În 1887 Danezii au adunat șapte milioane și jumătate fonți de gîndaci, pe cînd în 1903 abea trei sferturi de milion de funți, așa i-au fost împușinat.

La noi încă se stîrpește pacostea aceasta prin adunat. În comitatele Sibiului, Murăș-Turda, Șopron, Șaroș și mai ales Abauitorna, prăpădesc la an cite 77 de vagoane de gîndaci

cu o cheltuială de 91 mii coroane. Nu-i vorbă, cheltuielile sunt mari, dar numai așa putem scăpa de pagubele și mai mari, pe cari ni-le fac gândacii aceștia.

ȘTIRI ECONOMICE.

„Spicuirile Economice“ vestesc cu plăcere pe cetitorii acestor foi, că de aci încolo, vor avea conlucrarea regulată a dlor: Gavril Todică, pentru felurite teme economice, și a dlui Tr. Iarca, medic veterinar, pentru îngrijirea vitelor. Redacția noastră a rugat apoi pe dl Vas. C. Os vadă să-și pună și dsa prețioasele dsale cunoștințe în slujba obștei prin articli adresați poporului în paginile acestor foițe economice, până Dzeu îi va ajuta să-și scoată iarăși revista dsale specială. Și dsa ne-a promis că ne va scrie de cîteori multe dsale ocupațiuni, tot economice, îi vor da răgaz. Vom cerca să cîștigăm și pe alți scriitori economici, făcînd din aceste „Spicuiiri“ cît mai bune cărți economice ale sătenilor noștri!

*

Indreptare. O parte a broșurei Nr. 3 (cel trecut) s'a tipărit avînd în cap datul greșit „1 Februarie“ în loc de 1 Martie v. Cei cari au căpătat broșuri cu acel dat greșit, să-l indrepteze scriind Martie în loc de Februarie.

*

Iarna din April ce căzu neașteptată peste țară în 13 April și ținu vre-o 3—4 zile, — a făcut pagube mai ales pe locurile șesoase ale țării. După știrile ce să dau de ministeriul de agricultură, din astfel de locuri să vestesc pagube însemnate în sămănături și pomi. Doar la Cluj au avut în acele zile frig 3 grade Celzius, la Brașov de 7 grade! Sunt însă și părți de țară, unde, deși a nins, dar îngheț nu a urmat ninsorii, și după vre-o 4 zile dînd iar timp cald, acele părți au scăpat de urmările rele ale năroziei lui April.

*

Oaspeții din România cari vin să cerceteze mai multe economii mari din Ungaria, vor intra în Ardeal pe la Predeal, și vor merge peste Brașov, Sepșisngiorgiu-

Giurgeu-Sinmiclăuș, la Poleți-Ilva, unde vor cerceta economia de pădure și așezemintele de exploatare a pădurilor pe care le are familia Bánffy apoi vor merge să vadă domeniul grofului Teleky dela Ghernesig, și domeniul bisericii romano catolice dela Iernut. De aci merg la Cluj, cercetînd academia economică și altele în oraș, apoi merg la Töröksinmiclăuș, de aci la Budapesta și de aci în comitatul Tolna, apoi la Seghedin și Mezöhegyeș, de aci la Arad, Ciala, Pauliș, Carațca, Deva, Cunața (pentru a vedea domeniul grofului Teleky), Sibiiu, Făgăraș, — și apoi napoi în Țară.

*

Starea sămănturilor în țară, după înștiințările ministeriului de agricultură, s'a îmbunătățit în timpul din urmă. Economii au putut sămăna și azi nu mai sunt atîtea locuri de lucru încă nelucrate și nesămăntate, iar sămănturile făcute au început a răsări și a înainta bine, încît temerile mari ce erau în toamnă, de un an viitor rău, încep a sa risipi tot mai mult.

*

Urmările economice a războiului în Bulgaria și Sirbia, sunt grele: pe alocurea aproape doue din trei părți a brațelor de lucru, și o treime a vitelor, s'a pusit! Oamenii cît au perit în războiu, cît s'au bolnăvit, s'au schilăvit, iar mulți au fugit din acele hotare primejdite. Așa că în aceste țări impregiurările economice sunt stricate pe ani de zile, și aceste țări zeci de ani vor avea lipsă tot de a dus bucate în țară, nu să le mai ajungă și lor de trimis în afară. Din aceasta economiștii din Ungaria trag încheerea, că acele state au ajuns a fi și pentru Ungaria o însemnată piață de trimis roadele cîmpurilor sale, — războiul lor a avut dară urmări bune pentru economia țării.

*

„Reuniunea Economică” dela Orăștie, primind în primăvara asta din pepinierele de stat 600 altoi (500 meri și 100 nuci), a dus Duminecă în 30. Martie, cei 500 meri pe toți în comuna vecină Romos și cei 100 nuci în Romoșel, și le-a împărțit între economi, în scop de a îmbogăți în măsură simțită pomăritul în comune. S'a făcut

și plantare de model, arătându-se poporului cum să purceadă în jurul așezării altoilor. Comitetul Reuniunii a înaintat cerere nouă la ministru, ca să-i dea și în toamnă 1200—1500 altoi, pe care să le planteze în același fel în comuna vecină Căstău.

Fiind pomăritul un izvor de venit din cele mai răsplătitoare, Reuniunea va stăruii mereu pentru umplerea cu pomi a grădinilor prin comunele noastre, spre binele și înălțarea în bunăstare a poporului.

*

Sărbarea pomilor și-a paserilor în Veștem. Reuniunea română agricolă din comitatul Sibiului, a ieșit în Dumineca Floriilor în comuna Veștem și a arangeat o frumoasă sărbare economică în școală: s'a ținut poporului vorbire despre însămnătatea pomilor și a paserilor, apoi s'a cîntat și s'a declamat, pentru desfătarea celor de față, și la urmă s'a făcut plantarea alor 50 altoi dăruite de Reuniune, dîndu-se povește despre îngrijirea pomilor.

*

Asigurări contra pagubei prin grindină (bateră petrii pe holde) îndemnăm pe toți economii nostri să-și facă! Acum e vremea lor! — Dăr nu la bănci străine, ci la banca românească de asigurare din Sibiiu! Dacă avem banca noastră, suntem oameni slabi de ne asigurăm la bănci străine! Înștiințați vă la Sibiiu la »Banca Generală« sau la agentura ei din cel mai apropiat oraș!

Piața de bucate

după Bursa din Budapesta:

Griiu	Cor.	21½ — 22½
Săcară	„	18 — 18 50
Orz	„	18 — 19 —
Ovăs	„	21 — 21 —
Cucuruz nou	„	15 — 16 —

Piața Orăștiei: Griiu 20—21—; Săcară 19—; Cucuruz 13—15— pentru cîte o maje-metrică (100 kg.)

„Tipografia Nouă“, I. Moța, Orăștie.